

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSEG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KOZILÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Kelyben házhoz hordva negyedévre 1 kor. 80 fillér.
Vidéken postán küldve negyedévre 3 kor. 60 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ

Dr. VERÉB GYULA.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:

Szabadka, IV., Rakóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300.
Kéziratok nem adóznak vissza.
Hirdetéseket Arszabály szerint.

Természettudományi világnézet.

Természettudománnyal, természettudományi világnézettel bőditják ma el az embereket, akik vagy nem tudnak szükes intelligenciájuknál és előképzettségükénél fogva a dolgok mélyére nézni, vagy nem akarnak.

Természettudományi világnézet logikai nonsens — fából vaskarika.

Mert ami természettudomány, az nem világnézet és ami világnézet, az nem természettudomány.

A természettudomány azzal foglalkozik, amit látni, mérni, számlálni tudunk.

A természettudomány természetrajz, fizika, vegytan, geologia stb.

A természettudomány csak egy lehet, akár Wasmann jezsuita, akár Lapparent katolikus hitű, akár Denert protestáns hitű, akár Haeckel hitetlen ember tanítja. Eltérés legfőlebb akkor lehet, ha Haeckel kliséket hamisít. De ez akkor már nem természettudomány, hanem humbug.

A világnézet a természettudomány határain túl van: „meta ta phisika”, mondotta Arisztotelesz.

Epen ugy nem természettudomány, ha azt mondom, hogy van Isten, mintha azt mondom, hogy nincs Isten.

A természettudomány, mint ilyen sem az egyiket, sem a másikat nem mondja. A kérdés maga nem a természettudománynak, hanem a bölcséletnek a tárgya.

Epen ugy nem természettudomány sem az, hogy van lélek, sem az, hogy nincs.

Van-e erkölcs, van-e törvény, van-e ismeret, igazság, haza, jólét, boldogság, örök-e a világ, mi a föld eredete stb. mind nem természettudomány, hanem filozofia.

Ez a filozofia kétféle: theisztikus és atheisztikus — Istent ismerő és Istent nem ismerő filozofia.

Mind a kettő filozofia. Es tiszta

humbug és visszaélés, ha az egyik, az atheisztikus, magát természettudománynak akarja kiadni.

Mind a kettő filozofia. De az egyik az ok és okozatnak megingathatatlan alapján áll, a másik pedig azt tételezi fel, hogy van okozat nélkül, rend ész nélkül, cél gondolat nélkül, törvény akarat nélkül.

Természettudományi világnézet nincs.

Bölcséleti világnézet van kettő:

Egyik igaz és a másik természettudományi köntösbe bujtatott naiv mythologia.

Szabadka, a ragály fészek.

— Tömeges megbetegedések. —

Ujabb és ujabb járványok lépnek fel.

Közép iskolák, elemi iskolák és óvodák.

Sürgösen erélyes intézkedést kérünk.

Saját tudositónktól.

Szabadka, okt. 31.

Csak nem rég mutattunk rá, hogy Szabadkán ép ugy, mint az ország minden részében a legkülönbözőbb járványbetegségek ütötték fel fejüket.

Lapunk is sokat irt a két év előtt Szabadkán pusztító hastífuszról, amelyet a rossz, fertőzött ivóviznek élvezete idézett elő. Két év után a képezdében lépett fel a tifusz járványszerűleg s a tömeges megbetegedések miatt a főorvos jónak látta a tanítónőképzőt becsuktatni egy hónapra. Ez a hónap nemsokára letelik. A növendékek újra visszajönnek az inficiált Szabadka levegőjét szivni.

De nemcsak a képezdében terjedt el a járvány és nemcsak ez a ragály pusztít Szabadkán.

A helybeli főgimnáziumban több megbetegedés történt. A kór neve difteritisz. Szóval a Szabadka városi magyar főgimnáziumban járvány lépett fel, anélkül, hogy ezt először a főorvos ur, másodsor szülők tudomására hozta volna. Amint a gimnáziumban az első megbetegedés történt, azonnal kellett volna publikálni ezt, hogy az óvintézkedést megtehessek. Es az is hallatlan, hogy egy középiskolában, ahol a tanuló naponkint legkevesebb, mint öt órát bennülnek és szívják magukba a tudományon kívül a zárt falak közti büdös leve-

gőt, nincs a tanulóknak ivóvize. A folyosókon levő csapok nem adnak vizet, vagy ha adnak, az élvezhetetlen s betegség csiráját rejti magában. Ugyancsak hallatlan, hogy egy oly népes iskolában, mint a szabadkai főgimnáziumban, nincs betegszoba. A beteg fiukat rendszeren két társa szokta hazakisérni, ahelyett, hogy mint más gimnáziumban, a betegszobába internálóák.

A gimnáziumban több fiu fekszik difteritiszben beteg. Esetleg az osztály levegője is meg van fertőzve. Sürgős intézkedést kérünk, hogy vizsgáltsák meg a főgimnázium, az osztályokat dezinficiálják és a szülőket, akik fiukért remegnek, nyugtassák meg.

De nemcsak a képezdében és a főgimnáziumban van ragályos betegség. A Széchenyi téri elemi népiskolában kanyaró van. Naponkint történnek ujabb és ujabb megbetegedések. A szegénysorsu szülők természetesen nem hívnak mindjárt orvost, aki megállapítaná a kórt, hanem csak az utolsó pillanatban, amikor a gyermek menthetetlen, amikor a ragály pusztítása és terjedése már oly nagy mérvet öltött, hogy az iskolát be kell csukni.

A jaszibarai elemi iskolában az egészséges fiukat a trachomásokkal egy iskolában tanítják. Aljtól a ragadós egyptomi szembetegségben szenvedőket elzárják az egészségesektől, de szeretném én azt látni, hogy ugy elzárják, hogy a betegekkel egyáltalán ne érintkezessenek. Pozitíve tudom, hogy egészségesek és betegek együtt játszanak s elkapva a kórt, behurcolják a családba s így a szembetegségeknek akaratlan terjesztői lesznek.

A Galambiskolások közt vörhenyjárvány ütötte fel a fejét s kezd mindjobban terjeszkedni.

Az óvodába járók közt a paties kezd mind nagyobb mérvet öltetni. A negyedik körü iskolákban a torok gyik van elterjedve.

Szabadkán több internátus van.

Jól tudjuk, hogy ezekben a közelmúltban sárlach és skorbutth betegek voltak. Nagyön jó lenne ezeket is felülvizsgálni: hogy mi minden hogy van.

A mai napon több orvostól kaptunk értesítést, hogy a városban járványbeteg gyermekeket kezelnek és ezt nem ijesztéssel, vagy szenzációhajhászból írjuk, de a az igazság kedvéért óvó figyelmeztetésül, — mert kilátás van arra, hogy a járványbetegségek járványszerű jellegot fognak öltetni.

A közérdek iránti kötelességünknek tartottuk, hogy ugy a szülőknek, mint az

Krécsi A. Nándor könyv-, zenemű- és papirkereskedésében

Telefon 283. Szabadka, Deák-utca 1. sz. Telefon 283.
Állandóan kaphatók: bárhol megjelent irodalmi újdonságok.
Regények, költői művek, nyelvtanok, szótárak és szakmunkák. Hirlap előfizetések elfogadhatnak.
Modernül berendezett könyvkötészetemben elvállalok e szakba vágó munkákat legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

adóterem, végül a DMKE. bácsmezei és zombori osztályának hivatalos helyisége is ott nyer elhelyezést. A kulturpalota céljára a DMKE. Zombor város legforgalmasabb részén, a Thököly-ut mentén, egy nagy park közelében vásárolt is már egy másfél katasztrális holdnyi telket és a maga részéről megtett minden előkészületet arra nézve, hogy e nagy mű alkotásához azonnal hozzáfoghasson és az építést már a jövő év tavaszán meg is kezdhesse.

x **Fehérnemű és felsőruha varró és szabó tanfolyam a D. M. K. E. nőipari szakiskolában.** November elsejétől kezdve egész napon át fehérnemű és felsőruha varró és szabótanfolyam lesz tartva a D. M. K. E. szakiskola első emeleti helyiségében. (Deák-utca Vermes ház). A jelentkező növendékek délelőtt és délután külön csoportban nyernekt oktatást és a szakszerű szabászati rajztól kezdve a rendszeres gyakorlati és műhelyi munkák minden ágában nyernekt teljes képzést. A növendékek korkülömbőség nélkül vétetnek fel, tehát az ismétlőiskolára kötelezettek is beiratnak. Tandíj havonta 10 korona, a melynek fizetése alól a szegénysorsu növendékek felmentetnek. 1-6

— **Jézus élete.** A világhírű oberamer-gami passiójátékok után készült 5 felvonásból álló mozgókép kerül holnap szerdán és csütörtökön bemutatásra a *Hungáriában lévő Liska Bioskopban*. A darab vallásos tárgyú, amennyiben Jézus urunk születését, csendeteteit, kinszenvedését, halálát és menyemenetelét mutatja be. E képbemutatása másfél óráig tart, tehát a leghosszabb mozgókép, amit még eddig készítettek, s az remekül van színezve. Az előadások szerdán d. u. fél 4, fél 6, 7 és este fél 9-kor kezdődnek.

— **Uj vasuti állomás.** A zimony—belgrádi vonalon Kishegyes őrház megszünt. Az őrház helyébe rendes állomás létesült, amelyet a múlt héten adtak át egy a személy, mint a teherforgalom használatára. Az új állomásnak létesítését a forgalom emelkedése tette szükségessé.

— **Tiszába ugrott.** Zentáról írják: Pénteken este Dezső Ferenc csendőr, amint a Tiszaparton szolgálatát végezte, a Rák-utca végén a Tisza vízében emberi nyöszörgést hallott. Odasietett s ekkor látta, hogy a vízben Mihálykó István már-már elmerülőben van. A csendőr erre a közeli csolnakba ugrott s Mihálykóhoz evezve azt nyakon fogta s kimentette. Vallatásra aztán kiderült, hogy azért ugrott bele a Tiszába, mert családjával összeveszett. — Egy kis hidegfürdőn kívül egyéb baja nem történt.

— **Országos vásár.** A zentai országos vásárt f. hó 12. és 13. án tartják meg, amelyre vészmentes helyről minden állat felhajtható.

— **Megcsipett dohánycsempészek.** Kerény községnek határában az elmúlt napokban a csendőrrjárőr három idegen alakot látott zsákkal a hátukon. Amidőn kíváncsiak voltak arra, hogy a gyanús viselkedő idegenek mit visznek a zsákban és azt felbontották, hát szép leveles szüzdohány illata ütötte meg orrukat. Utasítás szerint tehát igazoltatták a csempészeket és a dohányt elkobozva a zombori pénzügyőri szakasz-nál a feljelentést megtették. A szüzdohányra vágyó kundschaftak pedig várhatnak a liferánsokra.

— **Tolvaj cseléd.** Dávidov István ósziváci földműves Nedelkovic Döme cselédjével az elmúlt napok egyikén, miután a földjén a munkát befejezte, kocsin hazafelé hajtatott. A községbe érve, a község-háza előtt leszállt a kocsiról és megbizta Nedelkovicot, hogy csak hajtson haza, ő majd dolga végeztével szintén haza fog menni. Nedelkovic hazahajtott, a lovakat kifogta és azután megfelelő tolvajhoz illő terepszemlét tartott. Ennek eredményeként a gazdája által egy zsák alá rejtett szobakulcsai a lakásba hatolt és ott a fogason függő mellényzebből hat darab száz koronást, három darab husz és egy darab tíz koronást kilopva megszökött hazulról. Dávidov nemsokára hazaérkezett. A lakás ajta-

ját nyitva találta, hát rosszat sejtett és mindjárt a mellénye zsebet kezdte tapogatni, ahol a szépen odatett bankók hűlt helyét konstatálhatta csak nagy busan. Feljelentésére a csendőrség megkereste a szomszédos törvényhatóságok rendőrségét és így Ujvidéken az odaváló rendőrség rövidesen elfogta a 17 éves szerbiai illetőségű Nedelkovicot, akit az ujvidéki ügyészségnek adott át.

x **Kizárólag szülőket érdekel a közeli iskola idény beálltával gyermekeiknek szempontjából a legjobbnak elismert, hazai gyártmányú Anatómiai cipőket vásároljon. Kizárólag fiókunkban kaphatók. Moskovits Anatómiai cipőgyár Kossuth-utca 20. Halbrohr házában levő fiókjától.**

Csak tréfált.

Elmulatta a pénzt,
de mikor feljelentet-
ték a rendőrségen,
visszatéritette.

Saját tudósítónktól.

Szatmári Mátyás szabadkai lakos jó vásárt csapott a vidéken s mikor hazajött, mulatnatnékja támadt. Azért beült több szenzállal a kocsmába s mulatott kivirágos kivirradtig. A kupec barátjai végre is megunták a mulatást és haza botorkáltak.

Ott maradt azonban Lukács Nemes István, aki tervbe vette Szatmári megtréfálását. Mikor Szatmári kiduhajkotta magát reggel felé s elkiváncozott Morfeusz ölelő karjaiba, ráborult az asztal fölé s horkolva kezdte aludni az igazak álmát. A mi Lukácsunknak sem kellett több. Odalopózott Szatmári mellé s maradék pénzét tartalmazó erszényét elvette. Azonban rajta vesztett, mert a bugyellárisban csak 8 korona 50 fillér volt. Ezt azután másnap egyik barátjával, Milánkovic Máriónnal elmulatta. Szatmári ma feljelentette Lukácsot, aki azonban az elvett pénzt a kapitány előtt visszatéritette. Az eljárás megindult ellene.

Rendőrségi riportok.

A megszökött elmebeteg.

Bajáról táviratoztak Szabadkára, hogy az ottani kórház elmeorostályáról megszökött Leszer Teréz soproni illetőségű asszony. A rendőrségnek megtáviratozták a személy-leírását is, amelynek alapján a Bajáról érkező Leszer Terézt elfogták s a rendőrségi elmefigyelőbe szállították, ahonnan a személyazonosság megállapítása és a megfigyelés után illetőségi helyére toloncolják.

Csavargás.

Rajcsány János rovott multu szabadkai illetőségű lakost a rendőrség csavargás miatt letartóztatta és előléte után kezd érdeklődni, ha vajjon nem terheli-e a lelkét egy némely betörés.

Hullaszállítás.

A szabadkai közkórházban tegnap meghalt Masics Trivó zombori lakos. Hozzártatózói ma Szabadkára jöttek és Masics hulláját Zomborba szállították.

Subalopás.

Tegnap Katona Vilmos zentai lakos kocsin Szabadkára jött s egy tetszetős külsejű kocsmá mellett elhaladva így kiáltott fel: „— Jaj de magas, jaj de magas ez a vendégfogadó, Van-e benne, van-e benne piros jó bor eladó? — S mivel Katona Vilmos kíváncsi természetű ember, bement a kocsmába. A lovakat s a kocsit a kocsmá udvarán hagyta s mig ökelme benn iszogott a csárdában, nem bízta jó kezekre a lovakat s a kocsit. Egy szemfüles tolvaj felhasználta a gazda távollétét s a kocsiról

két subát ellopott. A rendőrség keresi a tolvajt.

Szappan lopás.

Kádár Imre szabadkai lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy a padlásáról az éjjel ismeretlen tettes egy nagy tábla szappant lopott el. A rendőrség keresi a tolvajokat.

Tolvajlás az álmáson.

Az éjjel eddig még ismeretlen tettesek a pályaudvaron felnyitottak két áruval telt kocsit s azt alaposan megdézsmálták. Az egyikből nagymeonyiségű diót, a másikból pedig — ugylátszik a tolvajok tudományszomjasak voltak — több darab értékes könyvet vittek el. A rendőrség bottal úti a tolvajok nyomát.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Bajok a színház körül.

Kevés a páholy.

Kicsiny a színház.

Már évek hosszú sora óta sugdolóznak a beavatottak s hangosan beszélnek a lapok arról, hogy Szabadkán egy nagyszabású, modern alapokon tervezett színház építése van előirányozva. Egy időben arról is sok szó esett, hogy a város már a telket is kiszemelte, sőt vételajánlatokat tett a tulajdonosának, aki azonban horribilis összeget kíván érte; most azonban ismét hallgatnak róla. A közönség érzelme, lelke ebben a szélesenedő városban egészen megfásult s nem is bánja, ha nem is lesz új színház.

Mert, amikor Krémer direktor ismét megnyitotta a színiszegont, ismét felvetődik a nagy problema, a megfejthetetlen kérdés: kicsiny a színház. Nem képes a művészet iránt érdeklődők hatalmas tömegét befogadni. A bérletek körül is baj van. Nincs elég páholy. A felső páholyokból alig lehet valamit látni: szóval ez nem igen jön számításba a szabadkai színházbajáról közönségnél. A diákhelyet át kellene alakítani páholyokká. A diákoknak pedig más helyet keresni.

Krémer igazgató, hogy a színháznak valamennyire modern jelleget adjon, az ósdi, kortina helyett plüsch függőnyt hozatott a — saját számlájára.

Az igazgató nem kiméli semmi költséget, hogy a színház belsejének némi civilizáltabb külsőt adjon. Minősíthetetlen szerencsétlensége, hogy ilyen rozoga színházban kénytelen Thaliának áldozni.

A páholyhiányon úgy kellene segíteni, hogy a diákhelyet páholyokká kellene át-
alakítani s a diákoknak más, alkalmas helyet biztosítani.

* **Ártatlan Zsuzsi másodsor.** Mint már mult számunkban is mondtuk, nem nagy jövőt jósolhatunk e darabnak; ez a második előadáson be is igazolódott. — Ugylátszik, azok a vastag francia elmésségek mégsem tetszenek a szabadkai publikumnak. — Az első előadásnál talán egyetlen üres hely sem volt, tegnap már csak félig telt ház előtt folyt le a különben jó előadás. — Kovács Lili remekelt és sikere is nagyobb volt, mint a bemutatón. Azonkívül ügyes alakítást nyújtott, mint előző napon is Szabó Gyula, a főpincér szerepében.

Színházi műsor:

Október 31. kedd: Ártatlan Zsuzsika.
November elsején nincs előadás.
November 2. csütörtök: Jó barátok.
November 3. péntek: Utánam.
November 4. szombat: Görög rab-szolga.

óvintézkedés megtételére hivatott köröknek felhívjuk erre a figyelmét.

Nemcsak a mi intézetünk, de az orvosok véleménye is az, hogy a járvány betegedések terjedése valamely iskolában föltétlenül megköveteli az iskolák haladéktalan bezárását.

Most még idejében elejét lehet venni a még nagyobb veszedelemnek, inkább legyen az iskola néhány napig bezárva, sem hogy ez az intézkedés is későn jött legyen. Kívánatos ez az intézkedés már a szülők megnyugtatója céljából is, akik a legnagyobb aggodalommal engedik most gyermekeiket az iskolába.

De megköveteli ezt a tanárok s tanítók érdeke is. Mert köztük majdnem mindegyiknek több gyermeke van és ezek állandóan ki vannak téve annak, hogy a ráglyt hazahurcolják családjukba.

Mi a bajra csak rámutattunk s felelőssé a hatóságokat tesszük, akik tétlenül merik nézni, miként szedik a járványok áldozataikat. Sürgős és erélyes közbelépést kérünk.

Miért nincs béke?

Béke! Béke! Edes béke! Hol késel az éji homályban?

Hát béke, kérem azért nincs, mert:

Andrássynak nincsen pártja,

Kossuthnak nincs bátorsága

Justhynak nincsen ítéllete,

S Khuennek sok a balkeze.

Ezt találta ki egy fővárosi lap.

Vagyis;

Télen nagyon hideg van,

Nyáron nagyon meleg van,

Soha sincsen jó idő,

Mindig esik az eső!

A béke pedig közben befagy és elázik.

El is szenderült szegény!

Béke hamvaira!

Elfogatási parancs a csalón a gykereskedő ellen.

Kovács Imre még mindig nincs meg.

— Amerikába vitorlázott ki. —

Saját tudósítónktól.

Kovács Imrét annyiszor emlegették már a lapok, hogy mostanában egész híres ember lett belőle. A derék nagykereskedő ravasz manipulációval becsapta hitelezőit s faképnél hagyta őket. Az eset még bizonyára élénk emlékezetében él a szabadkai publikumnak.

Erdekes, hogy a budapesti rendőrkapitányság csak most adta ki Kovács ellen az elfogatási parancsot, most, amikor már három hónappal ezelőtt tudta mindenki, hogy Kovács megszökött.

Tudósításunk erről a következő: A Rendőri Közlöny legutóbbi száma egy ember arcképét hozza. Ez az ember Kovács Imre. Alatta pedig ez áll:

A budapesti büntető törvényszék vizsgálóbírája elfogatási parancsot adott ki az ismeretlen helyen tartózkodó Kovács Imre 42 éves volt szabadkai, utóbb budapesti nagykereskedő ellen, aki hitelezőinek mintegy 300.000 korona kárt okozott. Kovács két év előtt ment fel Budapestre Szabadkáról és a fővárosban, a Rombach utca 4. szám alatt vászon-, szövet- és háziipari üzletet nyitott. Ettől fogva szabadkai üzlete mint fióközlet

szerepelt. Májustól fogva szökéséig mintegy 200.000 korona értékű árut szerzett be, amelyet a szabadkai Leszámitoló Banknál helyezett el letétbe 55.000 korona ellenértékben. Augusztus végén eltávozott hazulról azzal a szándékkal, hogy Csehországba megy. Körülbelül 50.000 koronát vitt magával s azóta nyomtalanul eltűnt.

A raktárait lefoglalták s így a hitelezőknek némi kárpótlás lesz. A szabadkai Leszámitoló Banknál is volt neki áruja, amelyre a hitelezők bűnügyi zárlatot kértek, de ez alól a bíróság feloldotta azzal az indoklással, hogy téves információk alapján történt.

Azóta Kovácsról hozzátartozói New-Yorkból gépirásos leveleket kaptak, de a rendőrség apokrifeknek tartja ezeket, mert valószínűnek gondolják, hogy Kovács a főváros környékén húzta mag magát.

A Rendőri Közlöny hozza még Kovács ismertetőjeleit is.

HIREK.

Halottak napján.

Belépek egy szomorú, boldogtalan, vagy talán boldog birodalomba, a halál birodalmába, hiszen ma a halottak napja van. — A halottaké!

... Ott sir egy frissen hantolt sirdomb felett egy szomorú anya. Zokog keservesen; egyetlen gyermekét temette el... Istenem, mennyi összetört remény, mennyi szétrombolt boldogság, öröm, élet nyugszik ott alatt. Elgondolkozom... A hideg, őszi szél megrázza a hulló faleveleket mellettem... megrázkódom; fázom, Ez is pusztul, pusztul... itt talán a halál jár. Minden olyan szomorú. — Amott egy csodaszép, szomorú leány ül az „édes anyja“ sírhalmánál, már nem is sir, a fájdalom kiapasztotta szeméből a könnyet, maga a megkövesedett szomorúság. — Széppé tette a szenvedés... Elszorul a szívem; érzem, itt meg kell állnom. Olyan szomorú... szomorú. — Még távolabb némán áll a szerető hitves poránál, a gászoló férj. Elvesztette a neki legdrágábbat e földön...

Istenem, mindez miért? ... Miért?? — Miért kell itt lenni a szerető anyának, a hitvesnek? — ... Végig borzong a hátam, szinte féltéken nézek körül... talán rövid idő múlva itt fognak engem is örökre elszíratni. Rövid, rövid ez az élet, mindenütt mulandóság, a természet is mintha haldokolna s az elhagyott sírra lehullatja leplet, hulló, sárguló leveleit... A szél is, ez a csodás természeti erő, zizegve segít neki... meg-megrázza hajló ágait a sirdombra hajló szomorú fűnek. — Elszorul a szívem, Istenem, hát ez mindennek a vége? — Tovább lépkedek fázón, borongós kedéllyel, fáj a szívem, a lelkem. Elmélázom: minden mulandó az ég alatt. De ni, hiszen a fak, a bokrok, a haldokló természet újra éled, új élet kél a haldoklás után. Új élet, boldogabb, szebb, hosszabb, örökké tartó. — Föltámadunk! — Resurgamus! Ovasom a kereszt jele alatt s megvigasztalódom.

Már nem is olyan borongósan nézem a felhantolt sirdombokat, új élet, új remény kél szívemben... rövid ez a földi élet, használjuk ki jól, nemessen tehát, hogy megálljuk helyünket büszkén, önérettel, szabadon, ha — feltámadunk.

Jaci.

— A női Mária-kongregáció magyar tagjainak rendes havi gyűlése november 2-án délután 3 órakor lesz megtartva.

Elnökség.

— A német keresztény szakszervezetek örvendetes fejlődéséről számolhat be a legújabb statisztika. A tagok száma 1910. végén 316 ezer 113 volt, azaz az előző évhez képest 36 ezer és 24 a növekedés. Legtöbb taggal a bányamunkások szerepelnek; számuk 82 ezer 855. Az építő-, textil-, fém-, fa- és vasuti munkások is tekintélyes számmal vannak képviselve. Erdekes hogy a szervezett keresztény női munkások száma a huszezret meghaladja. Anyagilag is izmosodást mutathatnak föl a szakszervezetek. Összes vagyonuk 1910 ben már 9 millió volt. Az évenként befolyó tagdíjak tekintélyes részét sztrájkolók segítségére, betegek támogatására, munkanélküliek segélyezésére, továbbá könyvtárak és egyéb közművelődési célokra, nemkülönben agitációra fordítják. Ily hatalmas, öntudatos keresztény munkástábor Németországban a kath. egyház legerősebb védőbástyája.

— P. Bangha Béla a Jézustársaság budapesti rendházának hírneves tagja meghalása következtében Zomborban a nov. 2-ától 5 ig terjedő időben jelzett konferenciabeszédeit nem tarthatja meg, hanem azokat a zombori szt. István kolónia vezetősége decemberre halasztotta el.

— Kinevezés. Őfelsége a király Schiess Károly 32. sz. táb. zászlóaljbeli ezredest, a hadseregi lövésziskola parancsnokának helyettesét a szabadkai 86. sz. gyalogezred parancsnokává nevezte ki.

— A XI Katholikus Nagygyűlés. Az 1911 november 12—14 ig Budapesten tartandó XI. katolikus nagygyűlés elnöki megnyitóját Majláth György gróf belső titkos tanácsos fogja mondani. Az egyes szakosztályok elnökei az Országos Katolikus Szövetség felkérésére a következők lesznek: I. Hitbuzgalmi és karitatív szakosztály, Balás Lajos rozsnyói püspök és Zsembery István dr. a szövetség ügyvivő alelnöke. II. Közművelődési szakosztály, Várady L. Arpád dr. győri püspök és Concha Győző dr. udv. tanácsos, egyetemi tanár. III. Szociális szakosztály, Glatfelder Gyula dr. esanádi püspök és Zlinszky János dr. a szövetség alelnöke.

— Szabadalom. Rábl Béla, bajai bádigos ujtások az acetylengázfejlesztő készülékére szabadalmat nyert.

— A DMKE kulturpalotája Zomborban. A Delmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület Bácsbodrogvármegye székhelyén, Zombor szab. kir. városban egy, az egész vármegye közművelődési céljait szolgáló nagyobb szabású kulturpalotát létesített. E kulturpalotában elhelyezést nyer mindenekelőtt egy — 200 középiskolai tanulót befogadó internátus, mely a többféle nemzetiségűektől vármegyéből Zomborba szerző tanulóknak, a modern pedagógia kívánalmainak megfelelő otthona lenne. Kényelmes otthont nyer benne a Bácsbodrogvármegyei Történelmi Társulat. Allandó hajléka lesz a Bácsbodrogvármegyei Történelmi Társulat muzeumának. Tágas helyet lel benne a mintegy negyvenezer kötetet magában foglaló városi könyvtár, mely most a városháza épületében — nyilvános olvasóterem nélkül — szűk helyen szorog. A kulturpalotában lesz még a könyvtárral kapcsolatban nyilvános olvasóterem s másfajta közművelődési intézmények — pl. a Bácsbodrogvármegyei Irodalmi Társaság, a Szabad Lyceum — céljaira egy nagyobb elő-

Keresztények Hitelszövetkezete

I. kör, Egressy-utca, (Kovács Antal-féle ház.)

Elfogad takarékbetéteket kamatozásra. Folyósít váltó, kötelezvény, annuitásos

kölcsönöket kölcsönök mellett :—

465—1911. igt. sz.

Hirdetmény.

Alulírott közkórház igazgatósága köz-
hírré teszi, hogy a „Mária Valéria“ közkór-
ház részére 1912. január 1-től 1912. december
hó 31-ig terjedő egy évi időtartamra szüksé-
ges tej, vaj beszerzésére az árlejtés folyó
évi november hó 7 én d. e. 10 órakor a
közkórház igazgatói hivatalában fog meg-
tartatni, melyre az érdekeltek oly megjegy-
zéssel hivatnak meg, miszerint írásbeli
ajánlataikat szabályszerűen lepecsételt bor-
ítékba zárva folyó évi november hó 6-dig dél-
után 5 óráig a közkórház gondnoki hivata-
lában nyújtják be, hol a vállalati feltételek
a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A tej szállításra 500 korona készpénz
vagy ovadékképes értékpapír ovadékt gya-
nánt a kórház pénztárából letéteményezendő
és az erről kapott nyugta az ajánlathoz
csatolandó.

A tej szállításra csak tehenésszel
rendelkező tulajdonosok pályázhatnak.

Utóajánlatok, valamint november hó
6-ika után érkező ajánlatok figyelembe
nem vétetnek. Az ajánlatban feltüntetendő,
hogy ajánlattevő a vállalati feltételeket
ismeri.

Szabadkán, 1911. évi október hó 31-én.

A „Mária Valéria“
közkórház igazgatósága.

2161—1911. eln. szám.

Hirdetmény.

A legtöbb adót fizetőknek 1912. évre
összeállított névjegyzéke 1911. évi október
hó 31-től kezdődőleg a főjegyzői hivatalban
(városi színház I. emelet) közzemlére van
kitéve.

Ezen névjegyzék ellen a kitévétől 15
nap alatt a bíráló választmányhoz intézendő
felebbzésnek van helye.

Szabadkán, 1911. évi október hó 30-án.

Dr. Biró Károly
kir. tan. polgármester.

2165—1—1.

Kiadó lakás!

Egy három szobából és a szük-
séges mellékhelyiségekből álló la-
kás, villanyvilágítással esetleg istá-
lólával folyó

1911. évi november hó 1-ére kiadó

II. kör. Vesselényi-ut. 298. sz. alatt.

Bővebbet Báich István tulajdonosnál

Ajánlom saját készítményű

SIRKÖVEIMET

a legolcsóbb gyári árban.

Elvállalok mindennemű **KOFARAGÓ-
ÉS GIPSZMUNKÁKAT-**

betűk kivésését és aranyozását.

:-: Költségvetések és rajzok díjtalanul. :-:

Egyben felkérem a nagyérdemű közönsé-
get, hogy mielőtt bárhol sarkövet venne,
győződjék meg olcsó áraitól.

Fekete Dezső

:-: Szabadka, Deák-utca :-:
Piukovich-ház szomsz. (Huspiac.)

Gál Péter temetk. váll. mellett.

Pénz!

Felhívom a földbirtokosok és haztulaj-
donosok szives figyelmét

4¹/₂ százalékos

alapkamatu, nagyszabeni földhitelezési
törlesztéses kölcsönre.

Földbirtokokra, szilárdan épült há-
zakra, ugy építkezésre igen kedvező
feltételekkel és fizetési módozatokkal
ad kölcsönöket. — Régebbi drágább
kamatu kölcsönöket átveserélek (con-
vertálok) bélyeg-
mentesen törlesztéses kölcsönre. :-: :-:

Felvilágosítást díjmentesen adok

RÓTH VILMOS

Szabadka, Szalay László-utca 26. sz.

anatómiai gyermek-czipőkben
nagy választék.

Egységes szabott árak:

4.50, 6.50, 7.50, 8.50, 10 kor.

Eladó szőlővesszők

A báosalmási vöröserdei telepemről rizling kövi-
dinka, szerémi zöld, magyarádi, erdei baka-
tor, rajnai rizling, piros szlanka, ezeréves
emlék, passzatuti, hamburg muskatály és
csaszla. Peronoszpóra és más minden betegség-
től teljesen mentes

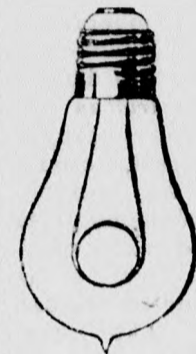
kitűnő fajok

őszi és tavaszi szállítás, gondosan csomagolva
ezrenként tíz korona.

Megrendelhető:

ifj. Kelemen János,

banktisztviselőnél Szabadkán, I. kör, 351/a szám.
A megrendelések házhoz szállítatnak.

Tantal és Wolfram

lámpák olcsón kaphatók:

GÖRÖG ANDRÁS

villanyberendezési

vállalatánál

Szabadkán, V. kör, Köteles-utca, 249
szám. (Saját ház.) :-: :-:

Ujdonság!

Ujdonság!

Villamos

főzőkészülék

kávé és teához!

Bármely meglevő villamos vezetékebe
bekapcsolható, **áramfogyasztás csekély**
teljesen veszélytelen, kényelmes és
tisztá. Kapható: **Takács Simon**

2109—10—1

villamos-szerelő és műszerész
Szabadkán, V., Alig-utca 238. szám.

„Berlini Victória“

Általános Biztosító Részv. Társaság.
Alapított: 1853.

Biztosítási állomány 1910. végén K 2.273943.548

Elfogad: Életbiztosításokat nyereség-részesedéssel.
A tiszta nyereség 90%-a a biztosítottak-
nak szavatoltatik. Az 1910. üzletévre 36.680.194 kor.
utaltatott át a biztosítottaknak mint nyereségrésze-
sedés. Már 1878 óta az összes díjfizetések 3%-ával
emelkedő osztalék fizettetik ki.

Példa: 10.000 koronás elérés és halál esetére szóló
biztosítás 25 évi időtartamra egy 30 éves
egyénnek csupán 5681 koronájába kerül.

Rövid, világos biztosítási feltételek fentar-
tások nélkül. — Népbiztosítások heti 10,
20, 30, 40, 50, 60, 100 stb. fillér
díjbevezetésekkel orvosi vizsgálat nélkül.

Életfogytigliani biztosítás:

vasuti- és gőzhajó-szerencsétlenség ellen.

A díj csak 1 évig fizetendő heti részletekben.

Ervényes az egész élettartamra az egész
földön, európai folyóvizeken és tavakon.

Példa: 10.000 korona halálesetre, 15.000 korona
teljes munkaképtelenség esetére, 5 korona napon-
ként sérüléseknél. — Csak egy éven át hetenkénti
1 korona mellett.

Mindennemű felvilágosítással szolgál
a Helyi Vezérigénység I. Eötvös
utca 108. szám. — Telefon szám 612.